

Dilluns passat, el rebulig del Congrés nord-americà al pla de rescat bancari va enfonsar Wall Street. Immediatament van caure alguns bancs europeus.

El virus dels actius tòxics es descontrola i els possibles infectats s'amaguen

El no del Congrés nord-americà al pla de rescat del sector bancari de l'administració Bush va caure com una galleda d'aigua freda a les borses europees. L'efecte dòmino ha començat, i ja hi ha set bancs europeus infectats que mantenen les constants vitals gràcies a la intervenció pública o perquè han estat comprats per bancs sans. La banca de l'estat espanyol hi sembla immune, però només cada entitat sap si ha estat exposada al contagi. El Banc d'Espanya es manté en silenci.

Sense avisar. Sorgeix del no-res. En poc temps, diverses persones es moren sobtadament a diverses ciutats nord-americanes. Què o qui causa aquest col·lapse? És un nou tipus d'atac terrorista, un experiment frustrat, una arma tòxica o un virus desconegut? És l'argument de *The Happening*, el darrer film de Night Shyamalan. Però sí, en comptes de persones, els qui es moren sobtadament són bancs d'inversió i la mort la causa no pas el medi, rabiós pel maltractament que rep dels humans, sinó la imprudència i l'opacitat d'alguns directius, l'argument és traslladable a l'actual crisi econòmica mundial que va començar l'agost de l'any passat

als Estats Units amb les hipoteques d'alt risc. El darrer capítol d'aquest serial va començar fa pocs dies als Estats Units. Lehman Brothers feia fallida, Merrill Lynch havia de ser comprat pel Bank of America i Morgan Stanley i Goldman Sachs es convertien en bancs tradicionals per a sobreviure.

La infecció es va escampar com la pólvora a Europa, i la setmana passada set bancs es van trobar obligats a rebre la medicina de l'administració pública en forma de rescat o a vendre's totalment o parcialment els actius. El potent banc d'inversions Fortis, d'arrel belga i holandesa, l'alemany Hypo Real Estate, l'islandès Glitnir Bank i també el belga Dexia han acabat rescats pels governs respectius.

El no a Bush crea pànic a Europa.

La banca europea confiava cegament en l'eficàcia del pla de rescat del sistema bancari nord-americà que l'administració Bush havia d'aplicar amb urgència. Però inesperadament, dilluns passat el Congrés va vetar el pla, més que no pas pels arguments econòmics, perquè aviat gairebé 500 congressistes han de renovar els càrrecs als districtes, i el votant no està disposat a pagar amb els seus impostos un xec en blanc per als rics de Wall Street que han causat el caos. La reacció als parquets borsaris va ser immediata: caiguda dels valors dels bancs. El menys escaldat va ser el BBVA, que va perdre un 4%; i el més perjudicat, Dexia, amb una pèrdua del 29%.

Canvi en els poders.

Tot plegat significa l'entrada en un nou escenari en el qual es fa impossible de preveure'n l'evolució. Sigui com sigui, tot apunta a un canvi de fons en el sistema financer mundial. A parer de Salvador Torra, professor de la UB expert en borsa i mercats financers, "hem passat de l'etapa de la incertesa a la de la certesa, en què els problemes d'alguns bancs ja han sortit a la llum i es comença a veure que el poder financer canvia de mans. Tot això pot donar lloc a un nou mapa financer mundial amb una concentració

més gran del poder econòmic". Per una altra banda, Salvador Torra defensa que "s'ha de dur a terme un pla de xoc, injectar diners per no agreujar la crisi", però que sobretot "s'haurien de demanar responsabilitats als directius que van prendre decisions incorrectes, amb més pressió dels ens reguladors". Per a aquest expert, ara fonamentalment cal "evitar l'enverinament del sistema amb el pànic, perquè la indústria bancària es basa en la confiança entre bancs i en la confiança entre bancs i clients". En aquesta línia, el catedràtic de teoria econòmica de la UB Joan Tugores insisteix en la necessitat de frenar el pànic amb mesures de transparència perquè tothom disposi de prou informació per a confiar en un banc o no. Segons Tugores, "el sistema financer ja no podria resistir un episodi de pànic en què tothom volgués retirar els dipòsits". I recorda que aquesta crisi s'ha agreujat per "la manca de transparència, que suscita una

desconfiança enorme entre els bancs del món". Aquesta opacitat ha desencadenat l'efecte dòmino entre els bancs nord-americans i alguns d'europaus les darreres setmanes.

La banca de l'estat espanyol està protegida?

Dies abans que alguns bancs europeus quedessin contaminats per l'efecte dels actius tòxics als Estats Units, el president del govern espanyol, en una visita a Nova York, es vantava de tenir el sistema financer més sòlid del món, i presumia que la crisi de les *subprime* no ha empestat les grans entitats de l'estat espanyol. I té raó Zapatero? És una incògnita, perquè avui ningú no sap del cert quins bancs van comprar actius tòxics i quins veritablement no hi van posar ni un euro. Encara més, a parer de Joan Tugores, "cap banc no està protegit absolutament, perquè tots funcionen amb un sistema de reserves que fa que si de cop el tots els clients volguessin reti-

LA GRAN DEPRESSIÓ

1929

Considerada la crisi borsària per antonomàsia, l'anomenat *crac del 29* s'ha convertit en un episodi essencial de la història del segle XX. Les causes que l'expliquen tenen molt a veure amb l'ambient que es respirava després de la Segona Guerra Mundial. L'eufòria després del conflicte bèl·lic va portar a un panorama d'optimisme: baixa pressió fiscal, recuperació del consum, sous en augment, fabricació en sèrie... Tot plegat va catapultar la borsa de Nova York. Dels 110 punts a què estava l'any 1924, es va passar el 1927 a 245 punts. L'espectacular escalada va atreure inversors inexperts i fins i tot pares de família que van invertir-ho tot a Wall Street o, cosa pitjor, van comprar accions a través de crèdits. L'operació semblava senzilla: els agents de borsa prestaven els diners per invertir amb un 10% d'interès. L'agent se n'anava a un banc que dipositava els títols en garantia, però era tal el volum de crèdit concedit que els bancs recorrien a la Reserva Federal per obtenir els diners que deixaven als agents. Tanmateix, ningú no comptava que el sistema faria fallida si, en lloc de pujar, la borsa començava a baixar. I això fou precisament què va passar, tot convertint aquell dimarts negre en el preludi de la Gran Depressió. [Continua a la pàgina 44.]

DEL DIMARTS AL DILLUNS NEGRE

1987

Encara avui els experts no es posen d'acord en les raons que van portar l'índex Dow Jones el 19 d'octubre del 1987 a la màxima caiguda en un sol dia. Aquella jornada la davallada va ser del 22,6%, només superada pel 24,39% enregistrat a la crisi del 1914. Aquell terrèmol financer va fer perdre als inversors financers més de 500.000 milions de dòlars en un sol dia. El reputat inversor Warren Buffet va deixar-hi 347 milions i el magnat de la informàtica Bill Gates, 355.

Els experts parlen de diverses causes per explicar aquell ensorrament: cinc anys consecutius de guanys al mercat, màxims a la borsa, gran depreciació del dòlar, forta pujada del preu del cru i les matèries primeres, dèficit elevat per compte corrent... Fins i tot hi ha qui afirma que el pànic que va causar aquella crisi va tenir molt a veure amb la incorporació de les noves tecnologies als sistemes d'informació financers. Sigui com sigui, tots semblen coincidir que, si més no, els mesos previs a aquell episodi van estar marcats per una forta especulació.

[Continua a la pàgina 45.]

El BBVA i el Santander semblen immunes a la crisi mundial. Els experts creuen que aquest blindatge és degut al seu format de negoci i que prop del 40% dels beneficis provenen de l'Amèrica Llatina.

rar els dipòsits, les entitats no podrien respondre". A més, afegix Tugores, "els actius tòxics de les *subprime* s'han repartit per tot el món de forma molt opaca, de manera que és impossible de saber on van anar a parar tots els actius si els compradors no ho fan públic". En aquest sentit, el catedràtic de la UB adverteix d'una "coalició d'interessos a Espanya perquè aquesta informació no sigui pública, per tal de dur a terme

les mesures de sanejament que corresponguin sense efectes psicològics en la gent". No hi ha aquesta informació, però es pot intuir que els grans bancs de l'estat espanyol, com ara el Santander, el BBVA o el Sabadell, que no són bancs d'inversió sinó de detallistes, han incorregut en menys riscos financers que les entitats d'inversió que ja han caigut. Però respecte a les entitats de mida mitjana, adverteix Tugores, "ningú no

pot saber quin ha estat el veritable grau d'exposició als actius tòxics, encara menys si s'ha entrat en el mercat immobiliari atret pels alts rendiments. De fet, aquests darrers mesos han ressorgit els comentaris sobre hipotètiques fusions de caixes d'estalvis a l'estat espanyol, que teòricament es trobarien obligades a unir-se per mirar de sobreviure en un sistema financer cada vegada més concentrat a mans d'uns quants.

Amb aquest panorama, les entitats financeres de l'estat espanyol potser estan protegides de les hipoteques d'alt risc, però han d'operar igualment en un mercat financer mundial en què impera la desconfiança, on els bancs no es deixen diners els uns als altres, és a dir, que el crèdit internacional és restringit. Per tant, l'activitat creditícia dels bancs i caixes disminueix i es tradueix en impacte en els comptes de resultats. A més, cal afegir-hi un factor específic de l'economia de l'estat espanyol: l'extraordinària dependència del sector de la construcció —que hi aporta el 16% del PIB— també frena el creixement econòmic.

L'estratègia de l'Amèrica Llatina. De la llista de bancs damnificats per la crisi a tot el món, els menys perjudicats són el Santander i el BBVA. El control ferri que exerceix el Banc d'Espanya (BE) sobre les operacions per garantir-ne la transparència total pot haver evitat temptacions arriscades; però, a banda del temor al *gran germà* dels bancs que és el BE, hi ha la localització de les inversions. Tots dos bancs han apostat fort per l'Amèrica Llatina, que en el cas del BBVA significa el 40% dels beneficis propis. Les filials s'han instal·lat còmodament en aquest territori del continent americà que encara és immune al virus de les *subprime*. En aquests països, els bancs han pogut diversificar els actius i compensar les pèrdues.

Ara bé, malgrat que el sistema financer espanyol es vegi a ell mateix com el més robust i sa, no pot perdre de vista que viu connectat al sistema mundial i que, per tant, no és totalment immune als virus que circulen per la xarxa econòmica global.

Gemma Aguilera